

שיטוט פנימי

מצפה ים המלח הוא פרויקט אדריכלי נטול פונקציה המבטא "אדריכלות טהורה". ככל שמתקדמים לעבר הצוק, הנוף נגלה אל המבקר בהדרגה ובשלבים, ולא במקרה...

"המצפה הוא חפיר הנמתח משני קצותיו של ההר ובנוי ממערך של קוביות פתוחות לשמים, נטולות פונקציה ותכלית מוגדרת", אומרים מתכנני הפרויקט, ממשרד "שמואלי-עידו אדריכלים". לאורך השיטוט בתוואי החפיר מתגלים רשמים חלקיים של הנוף, אשר נגלה במלואו בקובייה האחרונה שיוצאת אל הנוף הלכה למעשה, ומרחפת מעל מדרון ההר. המבנה הוא מופשט לחלוטין, חסר גבולות ואינו מתעמת עם <

ל מי שעובר ביישוב מצפה יריחו, לא יכול לפספס את מצפה ים המלח ואת הנוף המדהים הנשקף ממנו, החושף את קסמו של ים המלח, בקעת יריחו והרי מואב. המצפה מהווה את מהלך הבינוי האחרון של הישוב - אחריו אין יותר אבן ואין יותר בית, רק מרחב טבע עוצר נשימה. זהו למעשה מפגש נדיר בין המרחב הטבעי חסר הגבולות לעשייה האדריכלית המבוססת על גבולות.

Architect:
Shemoeli Ido Architects, Ozer Shtul

”
 המצפה מהווה את מהלך הבינוי האחרון של הישוב - אחריו אין יותר אבן ואין יותר בית, רק מרחב טבע עוצר נשימה. מפגש נדיר בין המרחב הטבעי חסר הגבולות לעשייה האדריכלית

“

זהות ממשית, ובכך נתפש כמבנה "ריק" וחסר פונקציה מרחבית, אך בעל הווייה המותרת חותם רגשי חזק על הצופה בו מהצד ועל הנוכח בתוכו.

המבנה בנוי מקירות בטון צבועים בלבן, חיפוי אבן על קירות התמך ומעקות ברזל חלוד. "המחשבה שעמדה מאחורי בחירת החומרים הייתה שימוש בחומרים מינימאליים המסמלים את העשייה האדריכלית והעירונית אל מול הטבע".

כך, בכל קובייה ממוקם עץ ה"מכניס" את הטבע אל הפנים, מספק צל ומיצר מקום לשהייה. המצפה הוקם לזכרם של שלמה וישי קרויזר ואיתן וחורי אורנבך. לפיכך, תהליך תכנון המצפה התמודד עם שאלת ה"היעדר" אל מול ה"קיים". מערך הקוביות הינו חפיר ובכך מסמל את הטרגדיה והסדק שנפער. הקוביות ה"ריקות" החפורות באדמה ופתוחות לשמים, מסמלות את ה"היעדר", ומייצרות קשר בין האדמה לשמים. במהלך השיטוט במבנה ישנו ניתוק בין החוץ לפנים, כאשר המבט היחיד הינו לעבר השמים, עם הצצות לכיוון הנוף, שנגלה במלואו בסוף הדרך ומסמל את הדרך החדשה.

תפיסת העולם העומדת מאחורי תכנון המצפה, היא של מרחב נטול פונקציה המבטא "אדריכלות טהורה". "ניטשה אמר שבאדריכלות יש יותר מדי אבן בתוך האבן ובמובן זה הוא צדק, כיתפקידו של האדריכל <

”
לאורך השיטוט בתוואי החפיד מתגלים רשמים חלקיים של הנוף, אשר נגלה במלואו בקובייה האחרונה שיוצאת אל הנוף ומרחפת מעל מדרון ההר. המבנה מופשט לחלוטין, אך מותיר חותם רגשי חזק על הצופה

הוא להעלים את החומר ולהגיע למערכות יחסים מדויקות ודיאלקטיות המעלימות את החומר ברמה הפונקציונאלית”, אומר אדר’ עמי שמואלי. “במבנה נטול פונקציה האורח מביא אתו את הפונקציה למקום ויוצק לתוכו תוכן. המקום הריק שייר לרשות הרבים אך בו זמנית יכול להוות מקום פרטי ליחיד. המבנה הריק לא מעמיד מערכת חוקים ותנאים מגבילים לאורח כגון אופי השימוש, זמני השהות או הרקע הפוליטי והרעיוני של המבנה, אלא מעניק חופש מלא לביטוי האישי של הפרט.”

מעניין לדעת כי תהליך התכנון של המצפה התבסס על בניית מודלים פיזיים, כפי שמבצע המשרד במרבית הפרויקטים בו הוא מעורב. “העין האנושית, ובמיוחד זו שאינה מיומנת בתפיסת חלל מקצועית, מצליחה להשיג תפיסת עומק וחלל מרשימים מהתבוננות במודל פיזי באופן ששום מדיום אחר, מתקדם ככול שיהיה, אינו מצליח לייצר עבודה, כך שבעת ובעונה אחת ניתן לתפוס את התלת ממדיות של הפרויקט מכול הכיוונים ולחוות אותו באופן הקרוב ביותר למציאות”, מסבירה אדר’ איילת עידו.

”
במהלך השיטוט במבנה ישנו ניתוק בין החוץ לפניים, כאשר המבט היחיד הינו לעבר השמים, עם הצצות לכיוון הנוף, שנגלה במלואו בסוף הדרך ומסמל את הדרך החדשה

ניכר כי “שמואלי-אדריכלים” הוא משרד אדריכלים עם נשמה של אמנים, המתמחה בחללים גדולים של פרויקטים נטולי פונקציה המבטאים “אדריכלות טהורה”. המשרד בעל שפה עיצובית ייחודית הנשענת על מערכת היחסים בין החללים ובין הפנים לחוץ ומטשטשת את הגבולות הקיימים בין הפרטי לציבורי. ייחודו של המשרד בשימוש במודלים פיזיים דרכם הלקוח חווה את החלל בצורה מוחשית ובלתי אמצעית. אדריכלות המשרד נשענת על יסודות רעיוניים עמוקים מתוך פרספקטיבה פילוסופית, פסיכולוגית, חברתית ותרבותית. ■

